

שֵׁשׁ שְׁלֹמוֹת לְמַעַלָּה. אֶל הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אֲרָאָךְ - זֶה הַגּוֹף, שֶׁהוּא
תִּכְתַּב נח.

וּבְדוֹגְמָא הוּוּ הִיָּה נח. זְהוּ שְׁכַתוּב
(שם ח) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה. וְהוֹצִיאֵנוּ
אֶת הַיּוֹנָה מִן הַתֵּבָה וַנִּתְּנוּ אוֹתָהּ
בְּמַיִם. בְּדוֹגְמָא זֶה יֵצֵאָה לָּהּ הַיּוֹנָה
מִתֵּבַת נח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וְלֹא
יִסְפָּה שׁוּב אֵלָיו עוֹד.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁנִּחַ הִיָּה
בַּתֵּבָה, הִיָּה פּוֹחֵד שֶׁלֹּא יִזְכַּר אוֹתוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָמִים.
וְכִיּוֹן שֶׁעָבְרוּ חֲטָאֵי הָעוֹלָם, אֲזִי
מַה כְּתוּב? וַיִּזְכַּר אֱלֹהִים אֶת נח.

מְדַרְשׁ הַנֶּעְדָּם

רַבִּי פִּתַח בְּפִסּוּק הַזֶּה, (שם ה)
מְצֹאֵנִי הַשְּׂמֵרִים הַסֹּכְבִים בְּעִיר
הַכּוֹנֵי פְּצַעוֹנֵי נְשָׂאוֹ אֶת רִדְדֵי
מַעְלֵי שְׂמֵרֵי הַחַמּוֹת. כְּמָה חֲבִיבָה
הִיא הַנְּשֻׂמָה הַנִּתּוֹנָה מִתַּחַת פֶּסֶא
הַכְּבוֹד, מִמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ, מֵאַרְצוֹת
הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קטו)
אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.
וְלָמָּה קָרָא דוֹד אַרְצוֹת הַחַיִּים,
וְכִי לְמַעַלָּה יֵשׁ אַרְצוֹת? אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, לֹא אַרְצוֹת מִמֶּשׁ, וְלֹא עַל
דַּעַת שֶׁל אַרְצוֹת אָמַר אוֹתוֹ דוֹד,
אֲלֹא לְשׁוֹן רִצּוֹי הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(יחזקאל ב) אַרְצָה אֲתַכֶּם. כְּלוֹמַר,
אָמַר דוֹד, אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּמְקוֹם
אֲשֶׁר יִרְצוּ תַמִּיד הַצְּדִיקִים,
הַנִּקְרָאִים חַיִּים, אֲשֶׁר רִצּוֹנָם
וְחִפְצָם לְלַכֵּת שָׁמָּה. וּמִמְּקוֹם
הַקְּדוֹשׁ בָּאָה הַנְּשֻׂמָה לְהֵאִיר עַל
הַגּוֹף הָאֶפֶל, כְּדִי לְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ
יִשְׂרָאֵל וְלַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ וּרְצוֹן
בוֹרְאוֹ, לְבֹא לְמַחַר וְלִטַל שְׂכָרוֹ.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלֵמָּלֵא לֹא
הֵינְנוּ בְּעוֹלָם - נֹאָה לָנוּ, וְלֹא נִתֵּן
חֲשָׁבוֹן לְבַעַל הַפִּתְקָה. אַחַר כֵּן
אָמַר, חֲזוֹתֵי בֵי.

יְאוֹת לָן, וְלֹא נִיְהֵב חוֹשְׁבְּנָא לְמֵאֲרִיָּה דְּפִתְקָא, לְבַתֵּר אָמַר, הַדְרִי בֵי.

תְּרֵי זִימְנֵי. אֲלֹא, פּוֹק מִן דִּירְתָךְ וּמִן גּוֹפְךָ,
וּמִן בֵּית אָבִיךָ, דְּאִית שְׁלָם דְּלַעֲלֵא. אֶל הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אֲרָאָךְ, דָּא גּוֹפָא, דְּאִיְהִי תִיכַת נח.

וּבְדוֹגְמָא דָּא הִוָּה נח, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, וַיִּשְׁלַח
אֶת הַיּוֹנָה. וְאִפִּיקוּ לָהּ לַיּוֹנָה מִן
תֵּיבּוֹתָא, וַיִּהְיוּ לָהּ בְּמַיָּא. בְּדוֹגְמָא דָּא נִפְקָא
לָהּ יוֹנָה מִן תֵּיבּוֹתָא דְנח, כְּמָה דְאִתְּ אָמַר וְלֹא
יִסְפָּה שׁוּב אֵלָיו עוֹד.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, נח כַּד הִוָּה בְּתֵיבּוֹתָא, הִוָּה
דְּחִיל דְּלֹא יִדְפַר לִיה קוֹדֶשׁא כְּרִיף הוּא
לְעַלְמִין, וְכִיּוֹן דְּאִתְּעָבְרוּ חוֹבֵי עַלְמָא, כְּדִין
מַה כְּתוּב וַיִּזְכַּר אֱלֹהִים אֶת נח.

מְדַרְשׁ הַנֶּעְלָם

רַבִּי פִּתַח בְּהַאי קָרָא, מְצֹאֵנִי הַשְּׂמֵרִים הַסֹּכְבִים
בְּעִיר הַכּוֹנֵי פְּצַעוֹנֵי נְשָׂאוֹ אֶת רִדְדֵי מַעְלֵי
שְׂמֵרֵי הַחַמּוֹת. כְּמָה חֲבִיבָה הִיא הַנְּשֻׂמָה,
הַנִּתּוֹנָה מִתַּחַת פֶּסֶא הַכְּבוֹד, מִמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ,
מֵאַרְצוֹת הַחַיִּים, כְּמָה דְאִתְּ אָמַר (תהלים קטז ט)
אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

וְלָמָּה קָרָא דוֹד אַרְצוֹת הַחַיִּים, וְכִי לְמַעַלָּה
יֵשׁ אַרְצוֹת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא אַרְצוֹת
מִמֶּשׁ, וְלֹא אַדְעֵתָא דְאַרְצוֹת אָמַר דוֹד, אֲלֹא
לְשׁוֹן רִצּוֹי הוּא, כְּמָה דְאִתְּ אָמַר (יחזקאל כ מא)
אַרְצָה אֲתַכֶּם. כְּלוֹמַר, אָמַר דוֹד, אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי
ה', בְּמְקוֹם אֲשֶׁר יִרְצוּ תַמִּיד הַצְּדִיקִים,
הַנִּקְרָאִים חַיִּים, אֲשֶׁר רִצּוֹנָם וְחִפְצָם לְלַכֵּת
שָׁמָּה. וּמִמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ, בָּאָה הַנְּשֻׂמָה לְהֵאִיר
עַל הַגּוֹף הָאֶפֶל, כְּדִי לְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל,
וְלַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ וּרְצוֹן בוֹרְאוֹ, לְבֹא לְמַחַר
וְלִיטוֹל שְׂכָרוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלֵמָּלֵי לֹא הוֹינָא בְּעַלְמָא
יְאוֹת לָן, וְלֹא נִיְהֵב חוֹשְׁבְּנָא לְמֵאֲרִיָּה דְּפִתְקָא, לְבַתֵּר אָמַר, הַדְרִי בֵי.

בא ורָאָה מַה פְּתוּב בְּאָדָם, (בראשית ב) לא טוב היות האדם לבדו אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזְרָא כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר רַבִּי, זֶה הוּא הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא אֶצְלוֹ עֶזְרָא לְהוֹלִיכּוֹ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ. וְהִינוּ מֵה שֶׁשְּׂנִינוּ, הַבָּא לְטַהֵר מְסִיעֵין אוֹתוֹ. שְׁנוֹ רַבּוֹתֵינוּ, כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ, הַרְבֵּה שֶׁמְסִיעִים לוֹ. נִשְׁמָתוֹ מְסִיעֵת אוֹתוֹ, מְלָאכֵי הַשָּׁרֵת מְסִיעִים אוֹתוֹ, שְׂכִינְתּוֹ שֶׁל מְקוֹם מְסִיעֵת אוֹתוֹ, וְכֵלָם מְכַרְיִזִים לְפָנָיו וְאוֹמְרִים (משלי ד, יב) בְּכֻלְתָּךְ לֹא יֵצֵר צַעֲדֶךָ וְאִם תִּרְוֹץ לֹא תִכְשַׁל. רַבִּי נִתַּן אוֹמֵר, נִשְׁמָתְךָ שֶׁל צַדִּיקִים מְסִיעֵת אוֹתוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי חֲמוּי הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוֹשָׁא לְלוֹד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר: אֶפְשָׁר שֶׁשְּׂמַעְתָּ מֵאַבִּיךָ מַה זֶה שֶׁכְּתוּב (בראשית לב, ב) וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדֶרֶכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מְלָאכֵי אֱלֹהִים? אָמַר לוֹ: כִּי נִשְׁמַע לִי מֵאַבָּא, אוֹתָם שֶׁהָיוּ הַמְּלָאכִים שְׁלוּוֹ אוֹתוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ: מִי הֵם? אָמַר לוֹ: לֹא יָדַעְתִּי. אָמַר לוֹ: נֵאֶה לָכֶם הַצַּדִּיקִים, שֶׁדָּבַר פִּיכֶם כְּכֹתֵר הַמְּלָכוֹת, בְּרֵאשׁ הַמֶּלֶךְ.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הִגִּיעוּ לְמַעְרַת לוֹד. שָׁמְעוּ אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁאוֹמֵר: שְׁנֵי גּוֹזְלֵי הָאֵילָת עָשׂוּ לְפָנָי אֶת הַרְצוֹן שְׁנוּחַ לִי, וְהֵם הָיוּ הַמְּרַכְּבָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁפָּגַשׁ יַעֲקֹב לְפָנָיו. הִתְרַגַּשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהִצְטַעַר בְּנַפְשׁוֹ וְאָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם - כִּי דָרְכּוֹ, טוֹב לָנוּ שֶׁלֹּא נִשְׁמַע, שֶׁמַּעְתִּי וְלֹא יָדַעְתִּי.

הִתְרַחַשׁ לוֹ נֶס וְשָׁמַע אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁאוֹמֵר: אַבְרָהָם וַיִּצְחָק הָיוּ. נִפְלַע עַל פָּנָיו, וְרָאָה אֶת דִּיוֹקָן אָבִיו. אָמַר לוֹ: אָנִי שְׂאֵלְתִי, וְהִשִּׁיבוּנִי שֶׁאַבְרָהָם וַיִּצְחָק הָיוּ שֶׁפָּגַעוּ בִיעֲקֹב כִּפְאֶשֶׁר נִצּוֹל מִלְּבָן.

תָּא חֲזִי, מַה פְּתִיב בְּאָדָם, (בראשית ב יח) לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבִדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזְרָא כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר רַבִּי, זֶה הוּא הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא אֶצְלוֹ עֶזְרָא, לְהוֹלִיכּוֹ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ. וְהִינוּ דִּתְנֵן בָּא לְיִטְהַר מְסִיעֵין אוֹתוֹ. תְּנוּ רַבָּנֵן, כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ, הַרְבֵּה מְסִיעֵין אוֹתוֹ. נִשְׁמָתוֹ מְסִיעֵת אוֹתוֹ. מְלָאכֵי הַשָּׁרֵת מְסִיעֵין אוֹתוֹ. שְׂכִינְתּוֹ שֶׁל מְקוֹם מְסִיעֵת אוֹתוֹ. וְכֵלָם מְכַרְיִזִין לְפָנָיו וְאוֹמְרִים, (משלי ד יב) בְּכֻלְתָּךְ לֹא יֵצֵר צַעֲדֶךָ וְאִם תִּרְוֹץ לֹא תִכְשַׁל. רַבִּי נִתַּן אוֹמֵר, נִשְׁמָתְךָ שֶׁל צַדִּיקִים מְסִיעֵין אוֹתוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי חֲמוּי, הָיוּ אֶזְלוֹ מֵאוֹשָׁא לְלוֹד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אֶפְשָׁר דְּשְׂמַעְתָּ מֵאַבִּיךָ, מֵאִי דְכְּתִיב, (בראשית לב ב) וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדֶרֶכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מְלָאכֵי אֱלֹהִים. אָמַר לִיה הָכִי שְׁמִיעַ לִי מֵאַבָּא, אֵינּוֹן הָיוּ מְלָאכִים דְּאוֹזְפוּהוּ בְּקַדְמִין מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לִיה, מָאֵן אֵינּוֹן. אָמַר לִיה לֹא יָדַעְנָא. אָמַר לִיה, יָאוּת לְכוּן צַדִּיקָא, מְלָה דְפּוֹמְכוּן כְּכֹתְרָא דְמְלָכוֹתָא, בְּרִישָׁא דְמְלָכָא.

עַד דְּהָיוּ אֶזְלֵי מְטוֹ לְמַעְרַתָא דְלוֹד, שָׁמְעוּ הֵהוּא קָלָא דְאָמַר, תְּרִין עוֹזְלִין דְּאֵיילָתָא, עֲבָדוּ קְדָמִי רַעוּתָא דְנִיחָא לִי, וְאֵינּוֹן הָיוּ מְשַׁרְיִיתָא קְדִישָׁא, דְּעַרְעַע יַעֲקֹב קַמִּיה. אִתְרַגַּישׁ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאַצְטַעַר בְּנַפְשִׁיה, וְאָמַר, מְאָרִיָּה דְעֵלְמָא, כִּי אוֹרְחוּי, טַב לָן דְלֹא נִשְׁמַע, שְׁמַעְנָא וְלֹא יָדַעְנָא.

אִתְרַחִישׁ לִיה נִיפָא, וְשָׁמַע הֵהוּא קָלָא דְאָמַר, אַבְרָהָם וַיִּצְחָק הָיוּ. נִפְלַע עַל אַנְפוּי, וְחָמָא דִּיוֹקָנָא דְאָבִיו, אָמַר לִיה, אָנָּא שְׂאֵילָנָא, וְאַתִּיבוּנָא, דְאַבְרָהָם וַיִּצְחָק הָיוּ, דְעַרְעַע לְיַעֲקֹב, כִּד אִשְׁתִּיזִיב מִלְּבָן.

אמר ליה, ברי, פויק פיקתך, וסב סיבתך, דפום ממלל רברבן הוא. ולא דא הוא בלחודוהי, אלא לכל צדיקא, נשמתהון דצדיקיא מערען קדמוהי לשזכותיה. ואינון מלאכיא קדישי עילאי.

והא חזי, יצחק קיים הוה בההיא שעתא, אבל נשמתיה קדישא אתנסיבת בכורסי יקרא דמאריה, פד אתעקד על גבי מדבחא, ומכדין אסתיומו עינוי מלמחזי. והינו דכתיב, (שם לא מ) ופחד יצחק היה לי.

אמר ליה מה אנן תמן. אמר ליה, אנא ואת מלאכי עילאה, לאשתעשעא במשיחא מלפא דדוד. קם, עד דהוה קם, חמא חמוהי דאנפוי נהירין פשמשא.

אמר ליה חמוי, מלה חדתא שמעת, או בנהירו יקרא זיוא דמשה אסתבלת. אמר ליה לא. אלא זכאין אינון צדיקיא, דנטרין להון משרייתי קדישי עילאי, שנאמר (תהלים צא יא) פ"י מלאכיו יצוה ל"ך לשמרך בכל דרכיך.

אמר רבי יהודה, עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים למעלה, כנגד ירושלים של מטה. ונשבע שלא יבא שם עד שיבאו ישראל בירושלים של מטה, שנאמר, (הושע יא ט) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר.

ושבע פתות של מלאכי השרת אותם סביב, ועל כל פתח ופתח פתות של מלאכי השרת. והם הפתחים הנקראים שערי צדק. ואלו הם הפתחים, המכוונים להפנס שם נפשות הצדיקים. ודוד המלך עליו השלום נכסף להם, שנאמר (תהלים קיח יט כ) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה, זה השער לה' צדיקים יבואו בו.

אמר לו, בני, תוציא הפתקה שלך, וקח דברי אביך הזקן, שפה מדבר גדולות הוא. ולא זה בלבד, אלא לכל צדיק נשמות הצדיקים נפגשים לפניו להצילו, והם המלאכים הקדושים העליונים.

ובא ראה, יצחק היה קים באותה שעה, אבל הנשמה הקדושה נלקחה בכסא כבוד של אדונו, כשנעקד על גבי המזבח, ומאז נסתמו עיני מלראות, והינו מה שכתוב (שם לא) ופחד יצחק היה לי.

אמר לו: מה אנו שם? אמר לו: אני ואתה מלאכי עליון להשתעשע עם המלך המשיח של דוד. קם. בעוד שקם, ראה חמוי שפניו מאירים כמו השמש. אמר לו חמוי: דבר חדש שמעת, או שבאור כבוד הזיו של משה הסתבלת? אמר לו: לא, אלא אשרי הם הצדיקים ששומרים אותם מחנות קדושים עליונים, שנאמר (תהלים צא) פ"י מלאכיו יצוה ל"ך לשמרך בכל דרכיך. אמר רבי יהודה, עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים למעלה כנגד ירושלים של מטה, ונשבע שלא יבא שם עד שיבאו ישראל בירושלים של מטה, שנאמר (הושע יא) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר.

ושבע פתות של מלאכי השרת אותם סביב, ועל כל פתח ופתח פתות של מלאכי השרת. והם הפתחים הנקראים שערי צדק, ואלו הם הפתחים המכוונים להפנס שם נפשות הצדיקים. ודוד המלך עליו השלום נכסף להם, שנאמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה, זה השער לה' צדיקים יבואו בו.